

A STORYLINE MÓDSZER

MIKÓ ATTILÁNÉ

ESZTERHÁZY KÁROLY EGYETEM GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS, KÖZÉP-, ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA ÉS PEDAGÓGIAI INTÉZET

miko.attilane@uni-eszterhazy.hu

ABSZTRAKT

A Storyline nemcsak szórakozás, hanem egy hatékony tanítási módszer, amely osztálytermen kívül vagy osztálytermi környezetben is használható. Ez a tanulmány bemutatja a Storyline módszert és annak használatát az egri Eszterházy Károly Egyetem Gyakorlóiskolájában. A kerettörténet egy varázslatos környezetben játszódik, a modulok tartalmazzák azokat a készségeket és képességeket, amelyek elsajátítása az egész történeten keresztül végig húzódik. Ennek a kísérleti tanulási módnak köszönhetően az alsó tagozatos tanulók közül néhányan megismerkedhettek a Storyline vagy magyarul a kerettörténet módszerrel. A tanulmány bemutatja a gyermekek kommunikatív kompetenciájának és a problémamegoldó készségének fejlődését, majd néhány módszertani javaslat olvasható a cikk végén.

KULCSSZAVAK: *Storyline, játékosítás, kerettörténet, modul, kulcskérdés*

BEVEZETÉS

A Storyline módszer eredeti ötlete Skóciából származik. Amikor a tankönyvközpontú általános iskolai oktatás számos problémájával szembesültek, 1965-ben egy új nemzeti tanterv született, mely holisztikus megközelítést javasolt és figyelembe vette a gyerekek eltérő fejlődési ütemét és érdeklődését is. Két fő tantárgycsoport alakult ki. Az egyik a környezeti, természettudományi tárgyakat ötvözte; ide tartozott a történelem, földrajz, matematika és a természettudományok. A másik terület az esztétikai, művészeti neveléssel kapcsolatos tárgyakat integrálta. Ebbe a csoportba a rajz, a technika, a zene és a testnevelés került. Az új rendszer bevezetésével, a tantervi változások nyomán fejlesztette ki a Glasgow-i Jordanhill College of Education oktatói csapata a Storyline módszert, hogy megkönnyítse az általános iskolai tanítók és tanárok tervezési feladatait. (Bell S. , 1995)

1. TÖRTÉNETI KITEKINTÉS

Ha egy kicsit visszamegyünk az időben, akkor talán emlékezünk arra, hogy már Jan Amos Comenius (1592-1670) is fontosnak tartja az érzékszervek bevonását 1654-ben megjelent *Orbis Sensualium Pictus* című művében. Egy kicsivel később Rousseau (1712-1778) már a gyermekközpontúság és az egyénre szabott, individualista pedagógia híve volt. (Pukánszky, 1996) Szerinte a gyermekre elsősorban az érzelmein, a képzeletén keresztül kell hatni, nem pedig racionális érveken keresztül. „Adjátok keze ügyébe a kérdéseket, és hagyjátok, hadd oldja meg ő maga! Ne azért tegyen szert tudásra, mert ti megmondátok neki, hanem azért, mert magától megértette.” (Rousseau, 1762) A reformpedagógiai irányzatok azonban több mint 100 évvel később, az 1890-es években kezdtek utat törni maguknak (Reddie: New School, Steiner: Waldorf, Montessori, Decroly, Ferrière). Freinet a szabad önkifejezést elősegítő, demokratikus légkör megteremtését, a tanulók közötti együttműködés és a tartalmas közösségi élet kibontakozásának feltételeit tartja fontosnak. Az eredetileg az 1920-as évek végén megjelenő elmélet Magyarországon csak a 70-es években válik ismertté, majd 1980-as években válik mozgalommá.

A magyar reformpedagógia képviselői közül Nemes Aurélné Müller Márta a Családi Iskola szervezője és fenntartója volt, amely 1915-től 1943-ig működött magániskolaként. Domokos Lászlóné Löllbach Emma intézete, az Új Iskola 1915-1949-ig fogadta a tanulókat. Montessori Mária hatása sem került el hazánkat. Lelkes híve *Béla-váry-Burchard Erzsébet* 1927-től 1944-ig Montessori-módszerű óvodát, 1928-tól 1941-ig pedig iskolája működtetett Budapesten. Rudolf Steiner magyar követői közül említést érdemel Nagy Emilné, Dr. Göllner Mária, aki - a steineri pedagógia szellemében - 1926-1932 között Budán, a Kissvábhegyen működtetett Waldorf-iskolát. (Pukánszky, 1996)

2. A STORYLINE MÓDSZER

A Storyline módszer először a 60-as évek derekán Skóciában, a Jordanhill Főiskolán került kidolgozásra, ami ma a Strathclyde Egyetemhez tartozik. A módszer kidolgozóinak (Steve Bell, Sallie Harkness és Fred Rendell) célja az volt, hogy egy olyan integrált tananyagmegközelítést dolgozzanak ki, amelyet több kisebb részre tagolnak. Előtérbe helyezték a gyermekközpontúságot, és elsődleges céljuk az volt, hogy megfelelő osztálytermi környezetet teremtsenek a tanulóknak, elősegítve ezzel olyan készségek elsajátítását, amelyek a tanuláshoz elengedhetetlenek. A módszer alkalmazása során olyan stratégiákkal ismerkedhetnek meg a tanulók, amelyek mind osztály, csoport vagy egyéni munkák során is alkalmazhatók. A módszerben szereplő részek, epizódok egymásra épülnek, biztosítják az előrehaladást, rugalmasak, és ahogy a kerettörténet halad, kibontakozik az elsajátítandó tananyagtartalom is. A résztvevő tanulókat ösztönzik arra, hogy saját maguk keressék meg a válaszokat, ezért problémahelyzetek elé állítják őket, amelyeket saját ismereteik és különböző információforrások segítségével közösen kell megoldaniuk.

2.1 Hazai viszonylatok

Magyarországon elsőként az OFI készített olyan magyar nyelvű útmutatót, amely bevezeti a pedagógusokat a kerettörténet módszer alkalmazásába. A Storyline módszer a 2015 tavaszán vált akkreditált képzéssé Magyarországon. A három éven át ívelő, négy bázisiskola és közel 50 kapcsolódó civil szervezet bekapcsolódásával végzett közös alkotómunka eredménye a jelenleg elérhető 288 modul, melyek közül 144 már kipróbált. További előrelépés, hogy az ELTE PPK-n szerepjáték kurzus választható és szakmai fórumok vannak országsszerte. (Lippai, 2015)

A távlati tervek között szerepel a további együttműködés a pedagógusképző intézményekkel és az eddig összegyűjtött adatok feldolgozása, publikálása.

2.2 A Storyline módszer elvei

Az eredeti terv szerint a cél egy olyan módszer kidolgozása volt, amelynek segítségével egy motiváló tanulási környezetet teremthetünk a tanulóink számára. (Peter J. Mitchell, 2016)

A tanító vagy tanár kiválaszt a tanmenetből egy témát, és a tanulókkal együtt dolgozza ki a történet cselekményét. A tanmenet egységeit követik az epizódok, melyeket kulcskérdések segítségével irányít a pedagógus. A vezérszál biztosítja a fő struktúráját a történetnek, a kulcskérdések pedig arra az ösvényre terelik a tanulókat, ahol a kezdő lépéseket megtehetik az ismeretszerzés felé. A történet előrehaladása, kibontása során a résztvevők számos készséget elsajátíthatnak vagy begyakorolhatnak. Az eseménysorba a tanár vagy tanító meglepetés feladatokat, problémahelyzeteket integrál, melyeknek megoldása során fejlődik a tanulók kommunikációkészsége. A csoportmunka során a tanulók megtanulnak együttműködni, egymás ötleteit meghallgatni és megvitatni a lehetséges variációkat. A Storyline módszer használata során történet minden lényeges elemét, beleértve az esemény helyszínét, időpontját és a szereplőket, a tanulók alkotják meg.

A téma és a tananyagtartalmak megtervezése során az alábbi hat alapelvet kell szem előtt tartanunk:

A történet: A történet biztosítja a tanulás lineáris szerkezetét, megteremti az epizódok és a modulok közötti kapcsolatot.

Az előérzet: A jó történet várakozással tölt el. Megpróbáljuk kitalálni, hogy mi következik, és örömmel, izgalommal tekintünk a jövő felé. A tanulók is izgatottan várják, hogy sejtéseik beigazolódnak-e, vajon miről szól majd a következő esemény. A gyerekeket is magával ragadja a történet, melynek folytatását kíváncsian várják.

A tanár szerepe: A tanuló és a pedagógus között partneri viszony alakul ki. A gyeplő végét mindig a tanár fogja, mert az aktuális tananyagot be kell építeni a munkába. Ez a gyeplő azonban rugalmas, girbegurba, számos kanyart és csomót tartalmaz. A tanuló mégis követi azt az ösvényt, amit a tanár gondosan megtervezett és persze a tananyagtartalmat is elsajátítja a történet végére.

A birtoklás: Ez a legerősebb motiváció. A tanulók büszkék és lelkesek, hogy olyan munkában vehetnek részt, amelyben ők a főszereplők. Ők hozzák létre és sajátjuknak tekintik a történetet és vele együtt a feladatokat, problémákat és azok megoldásait is. Saját ötleteiket, előzetes ismereteiket osztják meg egymással, mert együtt sokkal többet tudnak egy adott témáról, mint egyéenként: ez a Storyline motorja.

A kontextus: Az új ismeret mindig a már meglévő ismeretanyagra épül. A kontextus biztosítja, hogy a tanulók megtanulják azt, amit meg akarunk velük tanítani. A tartalom gyakran ismerős számukra, mert a valóságot képezi le, ezért láthatók és érthetők a kapcsolatok az igazi élethelyzetekkel.

Terv a tettek előtt: A tanulóknak először át kell gondolniuk, hogy mi az, amit már tudnak. Ez szükséges ahhoz, hogy megfogalmazhassák a kérdéseiket, amelyekre keresik a válaszokat. Szükség van támogatásra, hogy felfedhessék azokat a hiányzó ismereteket, amelyeket később feltérképezve bemutathatnak a társaiknak. (Creswell, 1997)

2.3 A résztvevő tanulók

Ez a kísérleti tanulási módszer az Eszterházy Károly Gyakorlóiskolában negyedik osztályos tanulók között került kipróbálásra. A tizenkét diák szakkör formájában ismerkedett a módszerrel harminchat héten keresztül, heti negyvenöt percben. A tanulók között fiúk és lányok egyaránt voltak.

A szakkör fő célja a különböző képességek fejlesztése: problémamegoldás, kreativitás, együttműködés, önismeret, önértékelés, egymás munkájának értékelése és véleményalkotás. Főleg a szociális készségek és a gyakorlati életre nevelés volt a középpontban. A kilenc modul témái között szerepelt közlekedés, vásárlás, egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek és a környezeti nevelés. A közös tudásépítés során a diákok közvetlen tapasztalatokat szerezhettek a körülöttük lévő világról, a probléma megoldása közben közös döntéseket hoztak, megvitatták a lehetőségeket és kompromisszumot kellett kötniük. A szakkör nem titkolt célja volt továbbá az osztályközösségbe újonnan érkezett gyerekek beilleszkedésének elősegítése is.

2.4 A tanulási folyamat

A kerettörténet módszer lényege, hogy a pedagógus egy kerettörténetet talál ki, amely végigvezeti a tanulókat az eseményeken, az elsajátítandó tananyag pedig a modulokban van elrejtve. A modulok kulcskérdések köré épülnek, ezek a kulcskérdések egy-egy megoldandó problémát vetnek fel. Ezeknek a problémáknak a megoldása a tanulóink feladata, melyhez tetszőlegesen választhatnak információforrásokat, de aktívan részt kell venniük a munkában. Mindenkinek megvan a saját feladata, a tanulók így együttműködve dolgoznak, de mégis autonóm módon tevékenykednek. A problémahelyzet megoldása után juthatnak át a következő modulba. Az ismeretátadás integrált, egy-egy témakörben, modulban különböző tantárgyak koncentrálnak.

A kerettörténet módszer főbb lépései:

- kérdés megfogalmazása, a probléma közös felvetése,
- az epizódokból álló történet megalkotása,
- helyszínek és a karakterek kiválasztása, megalkotása,
- a karakterek kapcsolatainak, háttértörténetének feltárása,
- szabályok kialakítása,

- problémafelvetés,
- megoldások keresése,
- a problémamegoldás során szerzett ismeretek rendszerezése,
- önértékelés,
- egymás munkájának értékelése,
- produktumok rendszerezése és bemutatása, ünnepség vagy összegző esemény (Lippai, 2015)

Fontos hogy a kerettörténet legyen közel a gyermekcsoporthoz, ehhez elengedhetetlen, hogy ismerjük a tanulóinkat. (vö. Rousseau) A kulcskérdések és a felvetett problémák legyenek megoldhatóak, de ne túl könnyűek, és ösztönözzenek új ismeretek megszerzésére.

A Gyakorlóiskolában a kerettörténet egy varázslóiskola volt, amelyben a tanulók, azaz a varázslótanoncok különböző problémahelyzetekkel találkoztak. Először meg kellett alkotniuk a saját karakterüket, jelmezt készítettek, majd a saját karakterük háttértörténetét is leírták. Ezeket a fogalmazásokat a társaikkal meg kellett osztani, be kellett mutatkozniuk. Így kialakult egy képzeletbeli közösség, amely minden héten egy órát együtt töltött egy képzeletbeli világban. Minden héten új hírt kaptak a varázslótanoncok, és a kérdésekre saját ismereteik felhasználásával kellett válaszolniuk, illetve a problémahelyzetet megoldaniuk. Minden modul végén értékeltük a feladatmegoldást és mindenki beszámolhatott arról, hogy hogy érezte magát az adott foglalkozáson. Természetesen jutalmat is kaptak a kis varázslótanoncok a foglalkozás végén: a fővarázsló egy-egy trükköt tanított meg velük. Néhány példa a feladatok közül, zárójelben a kapcsolódó tantárgy: kódfejtés (matematika), szelektív hulladékgyűjtés (természetismeret), levélírás (magyar nyelv és irodalom), levél feladása (gyakorlati életre nevelés), közlekedési ismeretek (gyakorlati életre nevelés).

	Modul címe: A varázslóiskola
	Kipróbáló pedagógus neve: Mikó Attiláné
	Kipróbáló iskola és osztály neve: <i>Eszterházy Károly Egyetem Gyakorló Általános, Közép, Alapfokú Művészeti Iskola és Pedagógiai Intézet, Eger</i> 4. osztályos tanulók
Fénykép címe: A varázslók eszközei	Kipróbálás időpontja: 2015. 09. 21- 2016. 05.17.
Az osztály egy része az osztálykirándulás során eltéved az erdőben és találkozik egy varázslóval. Ahhoz, hogy hazajussanak a gyerekek, a varázsló minden epizódban új és új kihívások elé állítja őket és cserébe varázslótanoncokká fogadja őket. A különféle feladatok megoldása során a hagyományos tanórák anyaga ötvöződik a kerettörténet alapú oktatás előnyeivel. A modulok során az alább tantárgyakhoz kapcsolódó ismeretek kerültek be az epizódokba: matematika (kódfejtés, logikai feladatok), magyar nyelv és irodalom (szóbeli és írásbeli szövegalkotás), környezetismeret (szelektív hulladékgyűjtés), ének-zene (zenehallgatás, zenei írás), vizuális kultúra (ábrázolás, mintázás), technika, életvitel és gyakorlat (közlekedési ismeretek), testnevelés és sport (mozgásos játékok), informatika (információforrások)	

Az epizódok feladatainak megvalósítása során speciális helyszínre nincs szükség, osztálytermi környezetben is megvalósítható a modul tartalma.

2.5 Eredmények és visszajelzések

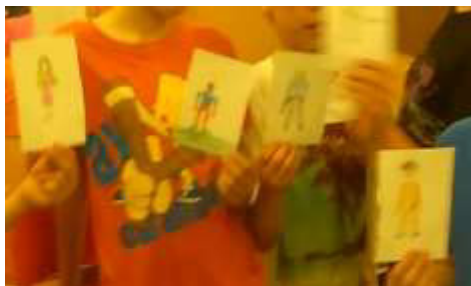
Először a tanulóink meglepődtek, az új helyzet furcsa volt számukra, nehezen találták meg a hangot a társaikkal. Egy kis idő múlva azonban természetesebbé vált a légkör, és elkezdtek bevonódni a történetbe. Minden óra végén megbeszéltük a tapasztalatokat és összegeztük az ismereteket. Nagyon várták a következő alkalmat, szerették volna, ha minden nap találkozunk a Storyline órán. Kíváncsian kérdezgettek hétközben, hogy vajon milyen feladat, probléma lesz a következő foglalkozáson. A szakkör végén a tanulókat személyes elbeszélgetésre hívtuk, ahol megoszthatták az élményeiket. Az alábbi kérdésekre kértük, hogy válaszoljanak: Tetszett-e ez az új módszer? Milyen érzésed volt az első illetve az utolsó órán? Melyik volt a legérdekesebb és legizgalmasabb része a történetnek? Melyek azok a készségek, amelyekben ügyesebb lettél? Mit tanultál a szakkörön?

A kezdetben bizonytalan tanulók is pontosan megfogalmazták, hogy jobban tudnak együtt dolgozni, megismerték a társaikat és nagyon élvezték a játékot. Sokan említették a kulcskérdésekhez és a problémákhoz kapcsolódó feladatok megoldását. Ez a visszacsatolás fontos eleme a további munka megtervezésének.

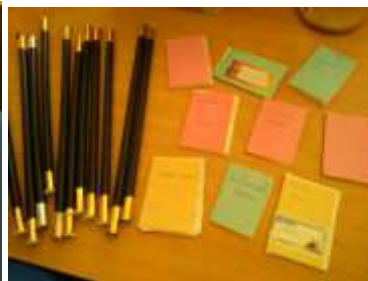
Néhány gondolat a tanulóinktól: „Minden héten nagyon vártam a szakkört.” „Az volt a legjobb, hogy más bőrébe bújhattunk.” „Nagyon sok érdekes dolgot tanultunk, legjobban a trükkök tetszettek.” „Bárcsak több ilyen óránk lenne!”

1. kép A helyszín megalkotása

2. kép A karakterkártyák

3. kép Az elkészült varázspálcák

KONKLÚZIÓ

A kísérleti órák után arra a következtetésre jutottunk, hogy a Storyline módszer nem csak a résztvevő bázisiskolákban, hanem más intézményekben is jól működhet. Az a tanulási környezet, amelybe így a gyerekeket helyeztük, fejlesztette a kreatív gondolkodást, a beszédkésztséget, képesek voltak megfogalmazni saját ötleteiket, és a változatos kommunikációs helyzetekben is helytálltak. A modul során számos témakört érintettünk, a kilenc modul mindegyike más-más tananyagtartalmat közvetített, és a Storyline módszer megfelelőnek bizonyult ezen tananyagtartalmak hatékony és játékos módon történő elsajátításához.

A kerettörténet módszer alkalmazható egy adott tanítási órán vagy egy témakör feldolgozása során akár több órán keresztül. Lehet azonban egy egész tanéven átívelő kerettörténet, amely tartalmaz ismeretközlő, ismétlő és ellenőrző részeket is. Akár tanórán kívüli foglalkozásokon is felhasználható a módszer; projektnapok,

témahetek, szakkörök alkalmával, vagy akár a tehetséggondozást, felzárkóztatást is segítheti. Szabadidős programok tervezésekor is gondolhatunk a kerettörténet módszerre; nyári táborok vagy erdei iskola programok összeállításakor is.

IRODALOMJEGYZÉK

Bell, S. (1995). Storyline as an Approach to Language Teaching. *Die Neueren Sprachen, Band 94, Heft 1*,.

Bell, S. H. (2007). *Storyline – Past, Present & Future*. Glasgow: Enterprising Careers, University of Strathclyde.

Pukánszky, B. N. (1996). *Nyeléstörténet*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Rousseau, J.-J. (1762). *Emil, avagy a nevelésről*.

Lippai, E. V. (2015). *Gyakorlat-reflexió-innováció*. Budapest: OFI.

Peter J. Mitchell, M. J. (2016). *Storyline: A Creative Approach to Learning and Teaching*. Cambridge.

Creswell, J. (1997). *Creating Worlds, Constructing Meaning: The Scottish Storyline Method*. Portsmouth, NH: Heinemann.

ABSTRACT

Storyline is not limited to entertainment, but can also be used as an effective teaching method in a language classroom environment. This study is devoted to the experimental learning using Storyline approach for 10 year old students of the Practise School of Eszterházy Károly University in Eger. A story setting in magic context has been designed and the target skills assigned to the whole story have been defined in modules. The results of experimental learning in a group of primary students will be presented and the impact of the Storyline methodology on different components of communicative competence and problem solving skills development will be analysed. Finally, some pedagogical implications for more effective teaching will be suggested.

Keywords: Storyline, gamification, modul, key questions, motivation